

Nr 494.

Av herr Aman, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till sjömanslag, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 170 framlägges förslag bl. a. till ny sjömanslag. I anslutning till 6 och 41 §§ i förslaget får jag anföra följande.

I vårt land gäller den allmänna regeln, att ett mellan två parter ingånget anställningsavtal icke må av någondera parten bringas till upphörande, utan att avtalad uppsägningstid iakttagits. Denna regel medför, att arbetsgivaren blir skyldig att betala arbetstagaren avtalad lön under tid motsvarande uppsägningstiden, därest han vill skilja arbetstagaren från tjänsten innan denna tid utlöpt. Denna skyldighet anses numera föreligga, även om det är arbetsgivaren omöjligt att sysselsätta arbetstagaren av t. ex. den anledningen, att arbetsplatsen blivit förstörd av brand eller annan olyckshändelse.

Vad nu sagts är tillämpligt beträffande arbetsavtalet i land. I fråga om arbetsavtalet till sjöss gäller emellertid detta icke fullt ut. I 6 och 41 §§ gällande sjömanslag stadgas nämligen att, för den händelse fartyget till följd av sjöolycka går förlorat eller efter sådan olycka förklaras icke vara istånd-sättligt, tjänsteavtalet skall upphöra att gälla, där ej annat följer av avtalets innehåll. I detta fall erfordras sålunda icke uppsägning från någondera sidan. Av förarbetena till 1891 års sjölag framgår, att grunden till detta stadgande är, att vardera parten vet att den inträffade förlisningen gör resans fortsättande omöjligt, varför det är naturligt att avtalet förfaller. I propositionen uttalas att, eftersom avtalets upphörande icke beror på kontraktsbrott från redarens sida, en tillämpning av allmänna rättsgrundsatser skulle leda till att befälhavaren och besättningen själva finge svara för sin skada och att redaren sålunda icke hade någon förpliktelse gentemot dem. Det har emellertid icke ansetts skäligt att till fullo tillämpa dessa grundsatser i förevarande fall. Sjömanslagen har därför kompletterats med ett stadgande, enligt vilket det åligger redaren att, där befälhavaren eller sjöman blir arbetslös till följd av förlisningen, till denne utbetala lön så länge arbetslösheten varar, dock längst två månader.

I propositionen har föreslagits, att 6 och 41 §§ sjömanslagen skola vara tillämpliga icke endast då fartyget förliser utan även när det drabbas av sådant haveri, som kan antagas för en tid av minst en månad omöjliggöra tjänstgöring ombord. Enligt gällande lag upphör icke tjänsteavtalet av sig självt vid dylikt haveri, men i praktiken bli verkningarna för de ombord-

anställda desamma som vid förlisning. Eftersom redaren icke vill behålla anställda, som ej kunna sysselsättas på fartyget, blir följdén att han säger upp dem. Detta är anledningen till att i propositionen föreslagits, att de båda fallen skola vara jämställda i lagen. Härigenom skulle sålunda den fördelen uppnås för de ombordanställda, att de skulle bli berättigade till arbetslöshetslön, även om totalförlisning ej föreligger.

Den sålunda föreslagna utvidgningen av 6 och 41 §§ sjömanslagen måste hälsas med den största tillfredsställelse. Enligt vår mening skulle emellertid dessa lagrum trots allt icke komma att ge de ombordanställda den trygghet i anställningen som måste anses skälig. Såsom inledningsvis framhållits gäller beträffande arbetsavtalet i land den regeln, att arbetstagaren äger rätt till lön under tid motsvarande uppsägningstiden, även om arbetsgivaren till följd av någon händelse, varöver han icke råder, blir ur stånd att sysselsätta arbetstagaren och därför skiljer honom från anställningen. Det är svårt att inse, varför ej samma princip skulle kunna tillämpas beträffande arbetsavtalet till sjöss. Stadgandet om avtalets upphörande vid fartygets förlisning härrör från förhållandena under 1800-talet, då normalfallet var att redaren ägde endast det fartyg som förlist. Numera är normalfallet att redaren äger ett flertal fartyg, varför han icke drabbas så hårt, om ett av dem skulle gå under. En förpliktelse för redaren att vid fartygets förlisning utbetala lön under uppsägningstiden till de ombordanställda skulle därför icke framstå såsom någon obillighet, helst som han kan täcka risken med försäkring.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådant tillägg till de i propositionen föreslagna 6 och 41 §§ sjömanslagen, att den ersättning, som enligt nämnda lagrum föreslås skola utgå till de ombordanställda i de uti lagrummen angivna fallen, under inga förhållanden må understiga lön under uppsägningstiden.

Stockholm den 29 april 1952.

Valter Aman.
